

№106

29.11.2024 ел

**Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районының
Шешминка авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ**

Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Шешминка авыл жирлеге Советының «Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Шешминка авыл жирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2017 елның 8 августындагы №60 карарына үзгәрешләр кертү хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясы, «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 8 ноябрәндәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районының Шешминка авыл жирлеге Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районының Шешминка авыл жирлеге Советы **КАРАР КЫЛДЫ:**

1. Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районының Шешминка авыл жирлеге Советының «Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районының Шешминка авыл жирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2017 елның 8 августындагы № 60 карарына (11.10.2017 ел №75, 17.12.2018 ел №119, 29.01.2019 ел №124, 12.04.2019 ел №131, 20.03.2019 ел №128, 12.04.2019 ел №131, 23.09.2021 ел №28, 18.08.2022 ел №45үзгәрешләре белән) түбәндәге үзгәрешләргә кертергә:

- 1.1. 6 пунктка түбәндәге эчтәлекле абзацлар өстәргә:

«юл сервисы - эшчәнлек ул автомобиль транспортыннан файдаланучы кешеләрнең ихтыяжларын канәгатьләндерү белән бәйлә хужалык эшчәнлеге».

«юл сервисы объектлары - юл хэрэкәтендә катнашучыларга хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән биналар, төзелешләр, корылмалар, башка объектлар (автозаправка станцияләре, автостанцияләр, автовокзаллар, кунакханәләр, кемпинглар, мотельләр, жәмәгать туклануы пунктлары, техник хезмәт күрсәтү станцияләре, охшаш объектлар, шулай ук аларның эшләве өчен кирәкле ял итү һәм транспорт чараларын кую урыннары);»

1.2. «Территорияләрне төзекләндерүгә, карап тотуны оештыруга һәм жыештыруга гомуми таләпләр» II бүлегенә түбәндәге эчтәлекле 10.2 пункт өстәргә: «10.2 Автомобиль юлларының юл буенда яисә алар янында урнашкан сервис объектлары (кибетләр, кафелар, кунакханәләр, АЗСлар, СТО, ял мәйданчыклары) өчен бүлеп бирелгән территорияләрне карап тоту һәм жыештыру мондый территорияләрнең хужасы (милекчесе) тарафыннан гамәлгә ашырыла».

1.3. III бүлектә:

- бүлекнең исемен бәян итәргә: «III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен карап тоту буенча фасадларның һәм коймаларның, юлларның, индивидуаль торак йортларның, яңгыр канализациясе челтәрләренә, күзәтү һәм яңгыр коеларының, су чыгару корылмаларының, техник элемент чараларының, тышкы яктырту объектларының, кече архитектура формаларының, стационар булмаган объектларның, төзелеш эшләрен башкару урыннарының, күмү урыннарының, автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыннарының тышкы күренешенә карата таләпләр. Территорияне бәйрәмчә бизәү. Юл сервисы объектлары.».

1.4. 90 пунктны яңа редакциядә бәян итәргә «90. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытка саклай торган кую урыннарын (алга таба - кую урыны) карап тоту гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә кую өчен бирелгән жир кишәрлегенә хокук иясе (алга таба - хужасы) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Хужалары бурычлы:

- тукталышлар территорияләренә бөтен периметры буйлап механик йогынтыларга һәм тышкы мохит йогынтыларына чыдам булырга тиешле койма урнаштырырга;
- тукталыш коймаларының тиешле техник торышын, аларның чисталыгын күзәтергә, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартырга;
- материалларны туплауга, комплектсыз транспортны, төрле конструкцияләренә стоянкалар территорияләрендә һәм стоянкалар янәшәсендәге территорияләрдә саклауга юл куймаска;
- тукталышлар территорияләрен гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килә торган яктылыкны тигез бүлүнә тәмин итә торган тышкы яктырту белән жиһазландырырга;
- машина кую урыннары территорияләрендә автомобильләр юуга һәм ягулык-майлау материаллары агып торган машина кую урыннарына юл куймаска;
- тукталыш территорияләрен санитария һәм яңгынга каршы кагыйдәләренә үтәп тоту.
- даими рәвештә санитар эшкәртү һәм чистарту үткәргә, калдыкларны жыю өчен контейнерлар (урналар) урнаштырырга, каты көнкүреш калдыкларын, карны даими чыгаруны тәмин итәргә;

- инвалидларга стоянкалар территориясенә тоткарлыксыз керү мөмкинлеген тәэмин итәргә. Инвалидлар махсус автотранспорт чараларын кую урыннарыннан «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль законның 15 маддәсе нигезендә бушлай файдаланалар.

1.5. III бүлеккә түбәндәге эчтәлекле «Сервис объектларын карап тоту» өлешен өстәргә:

«91. Сервис объектлары территорияләрен карап тоту мондый объектларның хужасы (милекчесе) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

91.1. Юл буе сервисы объектлары территорияләрен төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге үз эченә түбәндәгеләрне алырга тиеш: унайлы хәрәкәт итү өчен каты өслек;

территорияне яктырту, архитектура-декоратив яктырту;

аларны урнаштыру һәм карап тоту таләпләрен үтәгән бәдрәф кабиналары;

чүп савытлары һәм кече контейнерлар;

яшелләндерү (газоннар, чәчәкләр) һәм яшелләндерү участокларын яклау элементлары (киртәләр).

91.2. Сервис объектларын һәм аларга якин территорияләрне урнаштыру һәм карап тоту таләпләре түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- сервис объектларына керү-чыгу юллары, подъездлар күчеш-тизлек полосалары белән жиһазландырылырга тиеш;

- сервис объектларының күчеш-тизлек полосалары һәм территорияләре тышкы яктырту белән жиһазландырылырга тиеш;

- хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы мәйданчыгына чыгу юллары юлдан су агызуның гамәлдәге системасына бәйләнгән буй су агызу юлы тәэмин ителерлек итеп төзелергә тиеш (чыгу юллары астына су үткәрү торбалары салынырга тиеш);

- хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы мәйданчыгының һәм аңа таба чыгу юлларының буй авышлыгы юлның капма-каршы ягына юнәлдерелергә тиеш. Түгәрәкләнү радиуслары чикләрендә ул 20% тәшкил итәргә тиеш.

- мәйданчык һәм аңа чыгу юллары автомобиль юлы белән бертигез тотрыклы камилләштерелгән катламга ия булырга тиеш;

- «Юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары. Юл билгеләрен, билгеләрен, светофорларны, юл киртәләрен һәм юнәлеш бирүче жайланмаларны куллану кагыйдәләре» ГОСТ Р 52289-2019 таләпләре нигезендә юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары булу;

- сервис объекты территориясендәге житешсезлекләрне эксплуатацияләү һәм тоту процессында бетерү «Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары. Жәйге тоту дәрәжәсенә таләпләр. Бәяләү критерийлары һәм контроль методлары» ГОСТ Р 59292-2021 һәм «Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары. Кышкы тоту дәрәжәсенә таләпләр. Бәяләү критерийлары һәм контроль методлары» ГОСТ Р 59434-2021 таләпләре нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

- функциональ билгеләнеш буенча хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы территориясендә, шул исәптән, санитария-гигиена зонасы булырга тиеш;

- тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга һәм бирелгән техник шартлар нигезендә файдаланылырга тиеш;

- «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге №181-ФЗ Федераль законы нигезендә юл бие сервисы объектларында транспорт чараларын куя урыннарында инвалидлар идарә итә торган транспорт чараларын бушлай куя өчен урыннар бүлеп бирелергә тиеш.».

1.6. IV бүлек исемлеген «Жирлек территорияләрен жыештыру тәртибен, төзекләндерү эшләре исемлеген һәм аларны башкару ешлыгын да кертеп» яңа редакциядә баян итәргә: «IV. Жирлек территорияләрен жыештыру тәртибе, төзекләндерү эшләре исемлеген һәм аларны башкару ешлыгын да кертеп. Муниципаль берәмлек территориясеннән каты, сыек коммуналь калдыкларны һәм чүп-чарны жыюны һәм чыгаруны оештыру тәртибе».

1.7 «IV кисәк. Жирлек территорияләрен жыештыру тәртибе, төзекләндерү эшләре исемлеген һәм аларны башкару ешлыгын да кертеп. Муниципаль берәмлек территориясеннән каты, сыек коммуналь калдыкларны һәм чүп-чарны жыюны һәм чыгаруны оештыру тәртибе» бүлегенә түбәндәге эчтәлекле 101.1 пункт өстәргә: «101.1 Муниципаль берәмлек территориясеннән коммуналь калдыкларны һәм чүп-чарны жыюны һәм чыгаруны оештыру тәртибе (алга таба - Тәртип) муниципаль берәмлек территориясеннән коммуналь калдыкларны һәм чүп-чарны жыюны һәм чыгаруны оештыру өлкәсендә бердәм таләпләр билгели

Әлеге Тәртип түбәндәгеләргә кагылмый:

Сәнәгать, төзелеш, радиоактив, медицина, биологик, агулы калдыкларга, шулай ук житештерү калдыкларына, юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр тарафыннан хужалык максатларында предприятиенә үзәндә файдаланыла торган чимал, материаллар, ярымфабрикатлар калдыкларына.

Махсус норматив-хокукый актлар белән регламентлаштырыла торган коммуналь калдыкларны һәм чүп-чарны утильләштерүгә һәм эшкәртүгә.

Коммуналь калдыкларның һәм чүп-чарның халык сәламәтлегенә һәм кеше яшәү тирәлегенә тискәре йогынтысын киметү, шулай ук муниципаль берәмлек территориясендә чисталык һәм тәртипне тәмин итү максатларында.

Авыл жирлегенә территориясендә каты калдыкларны жыю һәм чыгару ысулы:

Индивидуаль торак йортларда һәм 5 катлы күпфатирлы торак йортларда яшәүчеләрдән каты көнкүреш калдыкларын контейнерсыз жыю вакытында каты көнкүреш калдыкларын, шулай ук эре габаритлы калдыкларны чыгару мондый калдыкларның милекчеләре тарафыннан төбәк операторы белән килешү төзү юлы белән башкарыла.

Каты көнкүреш калдыкларын контейнерсыз жыю урыннары авыл жирлегенә башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә. Каты көнкүреш калдыкларын жыю бер тапкыр кулланыла торган (чүп капчыклары һәм чүп пакетлары) савытта каты көнкүреш калдыкларын жыюны һәм чыгаруны шартнамә нигезендә гамәлгә ашыручы региональ оператор тарафыннан башкарыла. Территорияне чүп ташу машинасына төягәндә төшкән калдыклардан жыештыруны каты көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару белән шөгылләнүче оешма башкарырга тиеш.

Эре габаритлы калдыкларны жыю һәм чыгару

Калдыкларны контейнерсыз жыю ысулы булганда, эре габаритлы калдыкларны чыгару мондый калдыкларның милекчеләре тарафыннан

мөстәкыйль рәвештә, ә махсуслаштырылган оешма белән төзелгән килешү булганда - махсуслаштырылган оешмага бирелгән тиешле заявка нигезендә башкарыла.

Эре габаритлы калдыкларны һәм төзелеш чүп-чарларын контейнерларга ташлау, шулай ук аларны саклау тыела.

Сыек көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару

Сыек көнкүреш калдыкларын жыю өчен хужалар яисә баланс тотучылар тарафыннан канализацияләnmәгән йорт биләмәләре территориясендә ишегалды чүп савытлары ясала, аларда су үткәрми торган выгреб һәм каты фракцияләpне аеру өчен капкачлы һәм рәшәткәле жир өсте өлеше булырга тиеш.

ишегалды чүплекләрен санитария нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә туры китереп төзекләндерергә һәм урнаштырырга кирәк.

Сыек көнкүреш калдыкларын чыгару махсус оешма белән килешү нигезендә башкарыла. Сыек көнкүреш калдыкларын махсуслаштырылган оешма махсус билгеләнгән урыннарга чыгарырга тиеш. Мондый нәтижәне билгеләнгән үрнәктәге документ раслый.

Авыл жирлеге территориясендә түбәндәгеләр тыела:

- сыек көнкүреш калдыкларын турыдан-туры кырларга һәм яшелчә бакчаларына чыгарырга;
- сыек көнкүреш калдыкларын каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерларга, ишегаллары территориясенә, дренаж һәм яңгыр канализациясенә, юлларга һәм тротуарларга агызырга.

Житештерү һәм куллану калдыклары

Юридик затларда һәм шәхси эшмәкәрләрдә житештерү һәм куллану нәтижәсендә барлыкка килгән калдыклар «Житештерү һәм куллану калдыклары турында» 1998 елның 24 июнендәге № 89-ФЗ Федераль законы таләпләре нигезендә жыеп алынырга, тупланырга, файдаланылырга, зарарсызландырылырга, транспортировкаланырга, урнаштырылырга тиеш. Юридик затларда һәм шәхси эшмәкәрләрдә барлыкка килә торган житештерү һәм куллану калдыкларын күпфатирлы йортларның контейнерларына, шулай ук индивидуаль торак йортлар салынган авыл территорияләрендә урнашкан контейнерларга салу рөхсәт ителми.

Контейнер ысулы булганда калдыкларны жыю, эре габаритлы калдыкларны чыгару түбәндәгечә башкарыла:

- жиһазландырылган контейнер майданчыкларында урнаштырылган каты коммуналь калдыклар өчен контейнерларга;
- бункерларга (махсус контейнерларга) яки эре габаритлы чүп-чар өчен майданчыкларга.

Жирлекнең торак пункты территориясендә житештерү һәм куллану калдыкларын жыю өчен контейнер майданчыклары һәм контейнерлар санитария нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә туры китереп урнаштырылырга тиеш.

Каты коммуналь калдыкларны жыю, коммуналь калдыкларның һәм чүп-чарның халык сәламәтлегенә һәм кеше яшәү тирәлегенә тискәре йогынтысын булдырмау, кимерүчеләр һәм төрле инфекцияләр таралуны булдырмау өчен, капкачлары ябыла торган контейнерларга һәм жыл белән калдыкларны таратуны булдырмый торган бункер-туплагычларга башкарыла.

Контейнерлар урнаштыру өчен периметры буенча бордюр белән чиклэнгән һәм автотранспорт өчен керү юлы булган бетон яки асфальт түшәмәле махсус майданчык жиһазландырылырга тиеш. Контейнер майданчыкларын төзелеш конструкцияләреннән киртэләргә рөхсәт ителә.

Контейнер майданчыкларының зурлыгы контейнерларның кирәкле саныннан чыгып исәпләнә, ләкин 9 дан артмый. Көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерлар кую майданчыклары торак йортлардан, гомуми белем бирү һәм мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләреннән, спорт майданчыкларынан һәм ял итү урыннарыннан кимендә 20 м, эмма 100 м дан артмаска тиеш.

Контейнерлар һәм бункер-накопительләр техник яктан төзек хәлдә булырга, буялырга һәм хужасының, каты көнкүреш калдыкларын чыгаручы подряд оешмасының реквизитлары, каты көнкүреш калдыкларын чыгару вакыты күрсәтелгән маркировкага ия булырга тиеш.

Шартнамәләр нигезендә халыкка хезмәт күрсәтергә тиешле предприятие һәм оешмаларның җаваплы затлары бурычлы:

- беркетелгән территориядә контейнер майданчыклары һәм каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерлар булуны тәэмин итәргә,
- контейнерларга һәм контейнер майданчыкларына ирекле керү мөмкинлеген тәэмин итү;
- контейнер майданчыклары даими рәвештә көнкүреш һәм эре габаритлы чүп-чардан чистартылырга, чиста һәм тәртиптә тотылырга тиеш.
- каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерларны аларның тутырылуына һәм жирлекнең торак пункты территориясенә пычрануына юл куймаслык хәлдә тотуны тәэмин итү;
- контейнерларны һәм контейнер майданчыкларын вакытында чистарту һәм дезинфекцияләүне тәэмин итәргә;
- житештерү һәм куллану калдыкларын чыгаруны оештыруны һәм аларны бетерү графигының үтәлешен тикшереп торуны тәэмин итәргә;
- каты көнкүреш калдыкларын вакытында чыгарырга;
- контейнерларны һәм контейнер майданчыкларын вакытында буярга һәм юарга.

Эре габаритлы калдыкларны һәм төзелеш чүп-чарларын контейнерларга ташлау, шулай ук аларны саклау тыела.

Контейнерлардан чүп ташучыга бушатканда чәчелгән чүп-чарны каты көнкүреш калдыкларын чыгаручы оешма хезмәткәрләре жыя.

Житештерү калдыкларын утильләштерү калдыкларны кабул итүгә һәм күмүгә лицензияләре булган предприятиеләр тарафыннан вәкаләтле орган рөхсәте белән гамәлдәге законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.».

1.8. IX бүлеген яңа редакциядә баян итәргә: «IX. Йорт хайваннарын, кошларны, бал кортларын тоту».

«169.Йорт хайваннарын, кошларны, бал кортларын тоту өченче затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозмаска тиеш. Йорт хайваннары, кош-корт, бал кортлары китергән зыян өчен аларның хужалары РФ законнары белән билгелэнгән тәртиптә җаваплы.

170.Йорт хайваннары хужалары үз йорт хайваннарының экскрементларын үзләре жыялар һәм утильләштерәләр.

171. Жирлектә яшәүчеләр тарафыннан авыл хужалыгы хайваннарын (сыерларны, сарыкларны, кәжәләрне, дуңгызларны һәм башкаларны) һәм кошларны йорт яны кишәрлекләре булган шәхси торак йортлар территорияләрендә тоту рөхсәт ителә.
172. Барлык продуктив хайваннар (эре мөгезле терлек, кәжә, сарык, дуңгыз, ат) биркалау юлы белән мәжбүри теркәлергә һәм гражданнарның - хайван хужаларының яшәу урыны буенча ветеринария учреждениеләрендә ел саен яңадан теркәлергә тиеш.
173. Йорт хайваннарын жирле үзидарә органының норматив-хокукий акты белән билгеләнә торган көтү урыннарында хужасы яисә аның кушуы буенча башка зат күзәтүе астында көтүе рөхсәт ителә.
174. Йорт хайваннарын 7.00 сәгатътән 23.00 сәгатъкә кадәр йөртүгә рөхсәт ителә. Башка вакытта урамда йөргәндә хужалар урамнарда һәм торак йортларның ишегалларында тынлыкны тәмин итү өчен чаралар күрергә тиеш.
175. Этләрне торак һәм изоляцияләнгән биналардан гомуми ишегалларына һәм урамга бары тик кыска тезгендә һәм борынчыкта гына чыгарырга мөмкин, өч айга кадәрге көчәкләрдән тыш.
176. Хужалар йорт хайваннары һәм кошлар белән ишегалларын, тротуарларны, урамнарны, паркларны, газоннарны, балалар мәйданчыкларын, скверларны, мәйданнарны, шулай ук торак йортларның подъездларын пычратмаска тиеш. Этләрне, мәчеләрне һәм башка вак хайваннарны йөрткәндә, йорт хайваннарының чүп контейнерларына чыгарылырга тиешле табигый тизәкләрен тулысынча жыештыруны тәмин итә торган кирәк-яраклар хужасы белән булырга тиеш.
177. Этне тезгеннән йөртү урыннарында гына төшерергә мөмкин. Махсус билгеләнгән мәйданчыклар булмаганда, жирле үзидарә органының норматив-хокукий акты белән билгеләнә торган бушлыкларда, калкулыкларда һәм башка урыннарда йөрергә рөхсәт ителә.
178. Этләрне өйрәтү бары тик яхшы әйләндереп алынган мәйданчыкларда яисә жирлек территориясеннән читтә генә башкарыла ала.
179. Йорт хайваннарын тәүлекнең якты вакытында гына юлдан куып чыгарырга кирәк, шул ук вакытта аларны юлның уң ягына мөмкин кадәр якинрак жибәрергә кирәк. Йорт хайваннарын, грунт юллардан һәм сукмаклардан куып чыгару мөмкинлеге булганда, асфальт түшәлгән юлда йөртү тыела.
180. Йорт хайваннарын урамда калдырганда, терлек хужалары яшел утыртмаларны бозудан һәм терлекләр тотуга киткән чыгымнарны каплай.
181. Йорт кәжәләре бары тик йорт яны территориясендәге утарларда яисә көтүлектә хужалары күзәтүе астында тотылырга тиеш.
182. Рөхсәт ителми:
- терлекләренә балалар мәйданчыкларына, мәктәпләр, балалар бакчалары территорияләренә, ашханәләргә, поликлиникаларга, азык-төлек кибетләренә кертергә;
 - йорт хайваннарын пляжларда йөртү һәм аларны сулыкларда коендыру;
 - хайваннарны тыю язуы булганда учреждениеләргә кертергә;
 - торак пунктлар территориясендә хайваннарны һәм кошларны озатып йөрмичә чыгарырга;

- исерек хэлдэ булган, шулай ук ундүрт яшькэ житмэгэн затларга хайваннарны йөртергэ чыгарга;
- йорт хайваннарын һәм кошларын балконнарда, лоджиялэрдэ, торак йортларның гомуми файдалану урыннарында (күрше фатирлар коридорларында, баскыч шакмакларында, чормаларда, подвалларда һәм башка ярдәмче бүлмэлэрдэ) даими тоту;
- йорт хайваннарының, махсулаштырылган чаралар (күргэзмэлэр һ.б.) уздыру урыннарыннан тыш, жирлеклэр территориясендэ моның өчен бүлөп бирелгэн урыннардан читтэ булуы.

183. Йорт хайваннары һәм кошлары иялэре тиеш:

- терлеклэр авыруларын кисэтүне һәм терлекчелек продуктларының ветеринария-санитария ягыннан иминлеген тээмин итэ торган хужалык һәм ветеринария чараларын гамэлгэ ашырырга, эйлэнэ-тирэ мохитне терлекчелек калдыклары белэн пычратуга юл куймаска, шулай ук ел саен янадан теркэу чорында мәжбүри дэвалау-профилактика чаралары үткэрергэ;
- хайваннарның тору урынын даими контрольдэ тотарга;
- хайваннар авырганда һәм үлгэн очракта, шулай ук аларның үз-үзлэрен гадэти булмаган тотышлары булганда, кичекмэстэн ветеринария учреждениелэре белгечлэренэ хэбэр итэргэ. Алар килгэнче авыру билгелэре булган хайваннарны изоляциялэргэ;
- терлеклэрне ветеринария белгечлэре талэбе буенча тикшерү, диагностик тикшеренүлэр, саклагыч прививкалар һәм дэвалау-профилактик эшкэртүлэр өчен бирергэ.

184. Үлгэн терлекне махсус билгелэнгэн урында махсус оешма жирли.

185. Үз территориясендэ сакчы этлэре булган оешмалар тиеш:

- этлэрне гомуми нигезлэрдэ теркэргэ;
- этлэрне нык бэйлэп тотарга;
- килүчелэрнең хайваннар янына керү мөмкинлеген булдырмау;
- этлэрне эш туктатылганнан соң яхшы киртэлэнгэн территориядэ яисэ территориягэ кергэндэ кисэтү язуы булганда гомуми файдаланудагы территориядэн киртэлэнгэн территориядэ генэ бэйлэвечтэн төшерергэ.

186. Күзэтүчесез хайваннар:

- жэмэгать урыннарында озатып йөрүче затлардан башка торучы күзэтүчесез хайваннар тотылырга тиеш.
- жирле үзидарэ органнары белэн төзелгэн килешү буенча күзэтүчесез калган хайваннарны аулауны мондый хайваннарны тапкан махсулаштырылган предприятие яисэ башка зат башкарырга мөмкин.
- хужасыз калган хайваннарны аулау чараларын гамэлгэ ашыру хайваннарга карата гуманлы мөнэсэбэт һәм ижтимагый эхлак нормаларын үтэу принципларына нигезлэнэ.

187. Рөхсэт ителми:

- хайваннарны фатирлардан һәм шэхси йорт билэмэлэре территориясеннэн судның тиешле карарыннан башка тартып алырга;
- этлэрне кибетлэр, даруханэлэр, коммуналь хезмэт күрсэтү предприятиелэре һәм башкалар янында бэйдэн ычкындырырга;
- ветеринария органнары тэкьдименнэн башка тоту өчен приманкалар һәм башка чаралар кулланырга.

188. Бал кортларын тоту:

Гражданнарга һәм юридик затларга умарта гаилэләрен һәм умарталыкларны тоту рөхсәт ителә. Жирлекнең торак пунктлары территориясендә умарталарны урнаштыру жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре нигезендә экологик, санитария-гигиена, зоотехника һәм ветеринария-санитария нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук умартачылык өлкәсендәге башка нормалар һәм нормативлар үтәлгән килеш гамәлгә ашырыла.

Андагы умарта гаиләләре белән умарта ояларын күрше жир кишәрлеге чикләреннән кимендә 10 метр һәм торак биналардан кимендә 50 метр ераклыкта урнаштыралар һәм периметр буенча кимендә ике метр биеклектәге тоташ койма белән аерып торалар. Югыйсә, алар күрше жир биләмәләреннән бина, төзелеш, корылма белән аерылырга, ә очкычлар (летки) умартачы участогының уртасына юнәлтеләргә тиеш.

Торак пунктларда бал кортлары гаиләләре белән умарталарның максималь саны 1 сотый жиргә 6 умартадан артмаска тиеш. Бу вакытта умарталар арасындагы ара кимендә 3-3,5 м, ә рәтләр арасындагы ара кимендә 10 м булырга тиеш.

Умарталыкларны шоссе һәм тимер юллардан, дөвалау һәм балалар учреждениеләреннән, торак пунктларның торак зоналарыннан, ижтимагый эш урыннарыннан, ял итү зоналарыннан, мәдәни-көнкүреш билгеләнешендәге объектлардан, кешеләр күпләп жыела торган урыннардан, терлек көтү урыннарыннан һәм хайваннарга су эчерү урыннарыннан 500 м дан да якынак булмаган экологик чиста жирлектә урнаштырырга тәкъдим ителә.

189. Умарта хужасы бурычлы:

- ветеринария учреждениесендә умарталыкны теркәргә һәм ветеринария хезмәтенең тиешле язмалары белән расланган формадагы ветеринария-санитария паспорты булырга, алар нигезендә умарта кортлары гаиләләрен ташу (күчмә), умарталар һәм умарта продуктларын сату рөхсәт ителә.
- торак пунктта бал кортлары үрчәткәндә бары тик тынычлык сөюче бал кортлары токымнарын гына файдаланырга кирәк.
- умарталыкта табибка кадәр беренче ярдәм күрсәтү күнекмәләренә ия булырга, умарта кортларыннан зыян күрүчеләргә ярдәм итү өчен аптечка булырга.
- умарталарны бал кортлары чиреннән саклау чараларын үтәргә.
- дезинфекция һәм дератизация чараларын үз вакытында башкарырга
- умарталарны карау һәм ашату буенча ветеринария-санитария нормаларын үтәргә.
- бал кортлары белән эшләгәндә билгесез төркем кешеләргә карата куркынычсызлык таләпләрен үтәргә. Умарталарда эш башлаганчы, бал кортларын тукландыру яки бал суырту, умарта ачарга кирәк булган эшләрне күрше жир кишәрлекләре хужасына кисәтеп куярга кирәк.
- умарталарны ташыганда куркынычсызлык таләпләрен үтәргә.
- технологик процессларда куркынычсызлык таләпләрен үтәргә
- янғын куркынычсызлыгы таләпләрен үтәргә.

Тыела:

- торак пунктларда усал токымлы (урта рус) бал кортларын һәм аларның катнашмаларын тоту.

- торак пунктларда бал кортларының үз-үзләрен агрессив тотуын китереп чыгара торган технологик алымнар һәм эш ысуллары катгый тыела (агу табу, бал жыю булмаганда бал алу һ.б.)
 - умарта иреге методы буенча бал кортлары үрчетү.
 - торак пунктлар территориясендә бал кортлары үрчеткәндә, жәймәләрне күрше жир кишәрлекләренә таба урнаштыру.
 - чит затларның умарталыкка керүе.
 - умарта ояларын, умарта аналарын ветеринар таныклыксыз сату.»
2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми сайтында (pravo.tatarsnan.ru) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә һәм мәгълүмат стендларында бастырып чыгарырга.
 3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз җаваплылыгымда калдырам.

Шешминка авыл жирлеген
башлыгы, Совет рәисе

А.В.Сидоров